

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Amacı**

Bireyi tanımının asıl amacı, elde edilen bilgileri bireyle paylaşarak kendini gerçekçi bir biçimde tanımaya, kendisinin başkalarından olan farklılıklarını görmesine yardım etmektir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Önemi**

- Bireyin kendisini tanımaya ve gerçekçi bir benlik geliştirmesine yardım etmek için,
- Herhangi bir konuda karar vermek için gerekli temel bilgilerin toplanması,
- Yetenek ve ilgileri doğrultusunda bireyleri akademik programlara ve mesleklere yönlendirmek için,
- Okulda düzenlenecek eğitim programları için uygun olacak bireyleri sınıflandırmada

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Önemi**

- İş verimi artırmak için bireylerin ve işin niteliklerine göre bireyleri belirlemede,
- Evlilik ve eş seçiminde bireylere yardımcı olmak için,
- Bir kurumun özel amaçları için en uygun kişileri seçmek için,

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Önemi**

- Bireyin problemlerine uygun yardım ve tedavi hizmetini kararlaştırmak ve teşhis koymak için,
- Bireylerin belirli konularda gelecekteki başarılarını yordamak için bireyi tanımak önemlidir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Temel İlkeleri**

- Bireyi tanımının asıl amacı, onun kendisini tanımmasına yardımcı olmaktır.
- Sadece bir ölçme aracı bireyi tanımak için yeterli değildir. Amaç bireyi olabildiğince farklı yönleriyle tanımaya çalışmak olmalıdır.
- Bireyi tanıma tekniklerinin birlikte veya kısa zaman dilimi içinde uygulanıp sonuçlarının birlikte yorumlanması daha yararlıdır.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Temel İlkeleri**

- Ölçme araçlarının sonucuna en kısa zamanda ulaşmak için uygulanacak ölçme aracı yaş, yaşantı, eğitim açısından öğrencinin seviyesine uygun olmalıdır.
- Bireyi tanıma tekniklerinin etkili biçimde uygulanabilmesi ve sonuçlarından yararlanılabilmesi için okulda öğrenci ile ilgili olan herkesin işbirliği içinde olması gerekir.
- Bireyi tanıma teknikleri bir araçtır. Araç uygulamak amaç haline getirilmemelidir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Temel İlkeleri**

- Bireyi tanıma hizmetleri sadece duygusal sorunu olan öğrencilere değil, tüm öğrencilere yönelik olmalıdır.
- Bireyi tanıma hizmetleri süreklidir.
- Bireyi tanıma teknikleri aracılığıyla elde edilen bilgiler en kısa sürede planlı bir biçimde kullanılmalıdır.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanımının Temel İlkeleri**

- Okullarda öğrenciler hakkında toplanan özel ve gizli olmayan bilgilerden öğretmenler, yöneticiler ve velilerinde yararlanabilmeleri sağlanmalıdır.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Teknik Ve Araçlarda Temel Yaklaşımlar**

Bireyi tanımak üzere kullanılan çeşitli teknik ve araçlar belli başlı üç yaklaşıma dayanmaktadır.

- Bilgi kaynağı olarak bireyin kendisine başvurmak
- Bireyin başkaları tarafından incelenmesi yoluyla bilgi toplamak
- Bir test durumu içinde belirli uyarıcılar karşısındaki tepkileri saptama yoluyla bilgi toplama

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Teknik Ve Araçlarda Temel Yaklaşımlar****Bilgi Kaynağı Olarak Bireyin Kendisine Başvurmak**

Bu gruba bireyin kendisini anlatması ilkesine dayalı olarak geliştirilmiş bir takım ölçme araçları (örneğin otobiyografi) ve bireye sözlü ya da yazılı olarak yönetilen sorular yoluyla onun hakkında bilgi toplamaya dayalı bazı teknikler (görüşme, anket, envanter) girer.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Teknik Ve Araçlarda Temel Yaklaşımlar****Bireyin Başkaları Tarafından İncelenmesi Yoluyla Bilgi Toplamak**

Başkalarının bireyi incelemesi ve anlatması ana ilkesine dayanan bazı teknikler (örneğin gözlem) ile başka insanlar üzerinde bıraktıkları izlenimleri değerlendirme ve bireyi onu tanıyanların anlatması esasına dayanan bazı teknikler (kimdir bu, sosyometri tekniği gibi).

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Teknik Ve Araçlarda Temel Yaklaşımlar****Belirli Uyarıcılar Karşısındaki Tepkileri Saptama Yoluyla Bilgi Toplama**

Bireyin bir uyarıcılar takımına verdiği tepkilerin gözlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi esasına dayanır.

Bu gruba genel ve özel yetenekleri ölçmek üzere hazırlanmış standart testler, öğretmen yapısı testler ile onun kişilik yapısını duygusal yaşamını ölçmek üzere geliştirilmiş testler ve kişilik testleri girer

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyin Tanınması Gereken Özellikleri****Fiziksel ve Biyolojik Özellikleri****Davranışsal Özellikleri****Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Koşullar****BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ****Bireyin Tanınması Gereken Özellikleri****Fiziksel Ve Biyolojik Özellikleri**

- Beden Yapısı ve Beden Sağlığı

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyin Tanınması Gereken Özellikleri****Davranışsal Özellikleri**

- Genel ve Özel Yetenekleri
- İlgileri
- Bilgi ve Beceri Düzeyi
- Tutum ve Değerleri
- Tercih ve Beklentileri
- Benlik Tasarımı
- Kişisel Özellikleri
- Duygusal ve Sosyal Uyum

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyin Tanınması Gereken Özellikleri****Sosyo - Kültürel ve Ekonomik Koşullar**

- Ailenin Yapısı
- Ailenin Eğitim Anlayışı ve Tutumları
- Ailenin Sosyo-Kültürel, Ekonomik Durumu
- Çevredeki Öğrenim Olanakları

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması**

Bireyi tanıma teknikleri için; bilginin kaynağı, bilginin elde edilmiş süreci ve bilgilerin toplanmasında yapılması olası hata kaynakları ölçüt alınarak 4 yaklaşım içinde sınıflandırılmıştır.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması**

- Standart testler
- Durumsal testler
- Gözlemsel teknikler
- Bireyin Kendini Anlatma Teknikleri

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Standart Testler****Yetenek testleri ;**

Bireylerin zihinsel ya da akademik yetenekleri hakkında bilgi toplamak ve bireyin geleceğe yönelik başarısını yordamak amacı ile kullanılan testlerdir. İki çeşittir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Standart Testler****Genel yetenek;**

Belirli düzeylerde bireyin genel zihin yeteneklerini ölçer. (Müzik, resim, sanat)

Özel yetenek;

Bireyin sahip olduğu özel yeteneklerini ölçer.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Standart Testler****Başarı Testleri**

- Öğretmen Yapısı
- *Standart Başarı Testleri* ; geçerlik ve güvenilirlikleri saptanmış, grup içerisinde başarısı en yüksek olan adayları seçmek ve başarılarına göre bir alana, programa veya işe yerleştirmek amacıyla uzman bir grup tarafından hazırlanmış testlerdir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Durumsal Testler**

Bireyi tanıma teknikleri arasında en az kullanılan tekniklerden biridir.

Standart koşullarda yapılan, düzenlenmiş gözlem gibi düşünülebilir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Durumsal Testler**

Durumsal Testlerin bazıları;

- İlgi envanterleri
- Kişilik testleri
- Tutum ölçekleri

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler ;**

- Gözlem
- Özellik kayıt çizelgeleri
- Anekdot (Vak'a) kaydı
- Vaka incelemesi
- Derecelendirme ölçekleri

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Test Dışı Teknikler****Kendini Anlatma Teknikleri ;**

- Otobiyografi
- Arzu / İstek listesi
- Zaman Cetveli
- Problem Tarama Listesi
- Anket
- Envanter
- Anı defteri
- Toplu dosyalar

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Test Dışı Teknikler****Başkalarının Kanılarına Dayanan Teknikler;**

- Sosyometri
- Kimdir Bu
- Sosyal Uzaklık Ölçeği

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması****Test Dışı Teknikler****Etkileşime Dayalı Teknikler;**

- Görüşme
- Ev Ziyaretleri
- Drama Oyun Etkinlikleri (Psikodrama, Sosyodrama ve Oyun Terapisi)

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem;**

Bir kimsenin diğer bir kimse hakkında duyu organları ile bilgi edinme yolu veya bireylerin değişik ortamlarda, çeşitli davranışları hakkında onları gözleme yolu ile bilgi toplama tekniği olarak tanımlanır.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gelişi güzel (sistemsiz) gözlem:**

Bunda bilgiler neyin, nerede, nasıl, ne zaman gözleneceğine ilişkin bir planın yapılmadığı, amacın saptanmadığı doğal bir ortamda rastlantısal olarak elde edilir.

Sistemli gözlem:

Neyin nerede, nasıl, ne zaman gözleneceğinin önceden planlandığı, amacın saptandığı ve belli kurallara uyarak yapılan gözlemdir. Gelişi güzel gözleme göre daha geçerli ve güvenlidir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Katılımlı gözlem:**

Gözlemci, gözlenen birey veya grup ile aynı ortamda bulunur ve onlarla birlikte aynı etkinliklere katılır.

Katılımsız gözlem:

Gözlemci, gözlenen grup veya olayın dışında kalarak grubu veya kişiyi dışarıdan objektif olarak gözler.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem sürecinde uyulması gereken ilkeler**

- Öncelikle kimin niçin, nerede, nasıl, ne kadar sürede gözleneceğine ilişkin bir gözlem planı yapılmalıdır.
- Gözlem yapılmadan önce gözlem sonuçlarının nasıl kaydedileceği ve bilgilerin nasıl analiz edileceği kararlaştırılmış olmalıdır.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem sürecinde uyulması gereken ilkeler**

- Belli bir zaman sürecinde yalnızca bir kişi gözlenmelidir.
- Gözlem, amaca uygun olarak yeterli bir zaman süresince yapılmalıdır. Örneğin, birey on beş gün boyunca gözlenmelidir.
- Bireyin her seferde uzun süre gözlenmesi yerine kısa süreli ve farklı aralıklarla gözlenmesi tercih edilmelidir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem sürecinde uyulması gereken ilkeler**

- Gözlemci gözlenen bireyin söyledikleriyle birlikte söylediklerine eşlik eden duygu ve davranışlarına dikkat etmelidir.
- Gözlemler, gözlemci hatalarını en aza indirme amacıyla eğer mümkünse birden çok gözlemci tarafından yapılmalıdır

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem sürecinde uyulması gereken ilkeler**

- Gözlemin ne zaman, hangi koşullarda ve durumda yapıldığı mutlaka kaydedilmelidir. Gözlemlerin saptanmasında olay, koşullar, süreç ve sonuçlar birlikte düşünülmelidir.
- Gözlem tekniği ile elde edilen bilgiler, birey hakkındaki mevcut diğer bilgilerle bir arada değerlendirilmelidir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem sürecinde uyulması gereken ilkeler**

- Birey hakkında elde edilen bilgiler, bireyi etiketlemek amacıyla değil; bireyin bir sorununun çözümüne veya bütün olarak gelişmesine katkı amacıyla kullanılmalıdır.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem Tekniğinin Yararları**

- Gözlem, bireyin doğal ortamda gözlenmesine dayandığı için diğer bireyi tanıma teknikleri ile elde edilemeyen orijinal bilgilerin doğrudan elde edilmesine olanak veren bir tekniktir.
- Gözlem tekniği, bireyin sadece sözlerini değil bu sözlere eşlik eden davranış ve beden dilini de gözlemeye ve böylece bireyin duygu ve düşünce davranışları arasındaki çelişkileri anlamaya olanak sağlayan bir tekniktir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem Tekniğinin Yararları**

- Gözlem bireyin çeşitli gelişim dönemlerindeki bütün halinde gelişmesini izleyerek gelişim özelliklerini karşılaştırmaya en uygun olan bir tekniktir
- Gözlem her yaştaki bireyi veya grubu incelemek amacıyla kullanılabilir bir tekniktir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlem Tekniğinin Yararları**

- Gözlem tekniği kullanılması kolay, fazlaca araç gereç kullanılmayı gerektirmeyen maddi bakımdan ekonomik olan bir tekniktir.
- Gözlem tekniğini uygulamak için özel bir zaman ayırmak, öğrenciyi dersinden, çalışanı işinden alıkoymak söz konusu değildir. Gözlenen bireyi ayrıca zamanı alınmamaktadır. Bu nedenle okullarda ve iş yerlerinde kolaylıkla uygulayabiliriz

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ**Test Dışı Teknikler****Gözleme Dayalı Teknikler****Gözlemsel Teknikteki Sınırlılıklar (1)**

- Gözlem, bireyin durumu ile ilgili gözle görülebilen kulakla duyulabilen söz, düşünce ve davranışları hakkında bilgi verir, davranışların nedenleri hakkında bilgi vermez.
- Gözlem, nesnel, bilimsel, önyargılardan uzak, davranışları ve duyguları anlama ve algılama gücü ve kararlılığı ve çelişkileri kavrayabilme yeteneğine bağlıdır. Herkes gözlem yapabilir, ancak her gözlem aynı derecede nesnel ve bilimsel değildir. Bu nedenle iyi gözlemcinin bu alanda yetişmiş olması beklenir.

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Özellik Kayıt Çizelgeleri**

Bireylerin çeşitli alanlardaki özelliklerini (liderlik vs) gözleyip belirlemek ve o alandaki durumunu ortaya koyabilmek amacıyla gözlenilmek istenen maddeler kayıt çizelgesine konularak geliştirilmiş araçlardır.

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri**

Gözlem sonuçlarını sayısal verilere dönüştürmeye yarayan araçlardır.

Derecelendirme ölçeği, bir bireyin belirli bir konuda çeşitli davranış özellikleri hakkında sıralanmış açıklayıcı ifade ya da cümlelerin, bireyi tanıyan ve gözlemi yapan kişi tarafından işaretlenmesi esasını alır.

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri**

Derecelendirme ölçekleri 4 grupta incelenmektedir;

- *Sayısal derecelendirme ölçeği*
- *Betimsel derecelendirme ölçeği*
- *Karşılaştırmalı derecelendirme ölçeği*
- *Grafik derecelendirme ölçeği*

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri****1-Sayısal Derecelendirme Ölçeği**

Derecelendirilmesi istenen özelliğin genellikle 1 ile 5 arasında derecelendirilmesiyle oluşan ölçeklere verilen addır. Burada kullanılan 1 olumsuz ifadeyi gösterirken 5 olumlu ifadeyi göstermektedir.

Örnek

- "Çok iyi gelişmişse" (5)*
- "Ortanın üstünde" ise (4)*
- "Orta" ise (3)*
- "Ortanın altında" ise (2)*
- "Çok geri" ise (1)*

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri****2-Betimsel Derecelendirme Ölçeği:**

Bu tür derecelendirme ölçekleri bir nitelik ya da davranış betimsel ifadeler kullanılarak derecelendirilir.

Örnek;

- "Okula zamanında gelir; zaman zaman geç kalır; geç kalmasını her zaman bir nedene bağlar; inandırıcı olmayan nedenlerle geç gelir."*

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri****3-Karşılaştırmalı Derecelendirme Ölçeği**

Bu ölçekte derecelendirilecek özellik, normal olarak diğer bireylerde bulunması beklenen miktar ya da düzey ile karşılaştırılarak bir ölçek üzerinde değerlendirilir.

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri****3-Karşılaştırmalı Derecelendirme Ölçeği****Örnek :**

Bir sınıftaki belli bir niteliğe (örneğin liderlik) gibi en üst ve en alt düzeyde sahip olan öğrencileri belirlemek için liderlik özelliğine en az sahip, orta düzeyde sahip ve yüksek düzeyde sahip öğrenciler seçilir. Herhangi bir öğrenci liderlik özelliği yönünden bu üç öğrenci ile karşılaştırılır ve “eşit, daha iyi, daha zayıf gibi yargılar.

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri****4-Grafik Derecelendirme Ölçeği:**

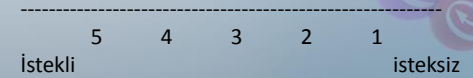
Ölçülecek niteliğin basamaklar halinde yatay bir doğru üzerinde gösterilmesiyle oluşturulmuş ölçeklere verilen addır.

- *Doğru üzerinde çek işareti koyularak derecelendirilir.*
- *Öğrenci gelişimini ve oluşan ürünlerin değerlendirilmesinde derecelendirme ölçeklerinden faydalanır*

Test Dışı Teknikler**Gözleme Dayalı Teknikler****Derecelendirme Ölçekleri****4-Grafik Derecelendirme Ölçeği:****Örnek**

Aşağıda verilen nitelikler yönünden kişinin davranışını en iyi betimleyen yere bir (X) işareti koyarak belirtiniz.

1-) Sınıf içi tartışmalara katılmadaki genel durumu

TEŞEKKÜRLER

Yrd. Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ

